

Overleg artikel 11bis decreet basisonderwijs – verlaging aanvang leerplicht Afgevaardigden van de schoolbesturen – 6/2/2020

Aanwezig

voor GO!: Guido Liessens

voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen: Gerda Bruneel, Chris Smits, Anne Verhoeven

voor OKO: Hans Annoot, Lieve Vansintjan

voor OVSG: Bruno Sagaert

voor POV: /

voor de overheid: Katelijne Cardoen (kabinet Vlaams minister van Onderwijs), Katrien Cerpentier (kabinet Vlaams minister van Onderwijs), John De Plecker (DOV), Veronique Adriaens (DOV - verslaggever).

Situering door de overheid

De overheid ontving reeds een advies van de VLOR m.b.t de verlaging van de aanvang van de leerplicht. De bedoeling van dit art. 11bis overleg ('fundamentele onderwijshervorming') is om de op voorhand bezorgde fiche met artikelen die in Onderwijsdecreet XXX ingeschoven zullen worden te overlopen. De artikelen zullen ook formeel onderhandeld worden (18/2)

De artikelen regelen:

- De verhoging van het aantal halve dagen aanwezig voor de 5-jarigen
- Eindtermen (ET) in plaats van ontwikkelingsdoelen (OD) voor Nederlands en wiskunde in het kleuteronderwijs (KO).

Er is voor gekozen om het eerste jaar leerplicht tot het KO te laten behoren (pragmatische oplossing). Naar analogie met het deeltijds beroepssecundair onderwijs opteren we voor geen levensbeschouwelijk onderricht (LBV)

Reacties van de onderwijsverstrekkers + repliek overheid

1. M.b.t. ET KO

GO!

- Het gaat in het KO om een zeer heterogene populatie, waarbij je slechts 1 jaar tijd krijgt om die groep tot de ET te brengen. Dit creëert het risico dat je ofwel onhaalbare ET maakt, ofwel irrelevante.

Overheid

- We willen inschrijven welke minimale vereisten we zien om als kleuter kansrijk in het lager onderwijs (LO) te kunnen starten. Het gaat om een ondergrens.
- De leerplichtverlaging is er gekomen vanuit die visie op maximale kansen voor zoveel mogelijk kinderen.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Leerplichtverlaging en ET zijn niet onlosmakelijk met elkaar verbonden, hier worden ze gekoppeld. Principieel akkoord met de leerplichtverlaging, maar wel een principieel probleem met de introductie van ET, wat haaks staat op de finaliteit van het KO (ontwikkelingsgericht).
- We weten niet hoe de ET omschreven zullen worden (huidige invulling?). Het statuut in vergelijking met de ontwikkelingsdoelen is anders (te realiseren op populatieniveau i.p.v. na te streven)
- Wat zijn de consequenties van die ET: komt er een getuigschrift KO? Ingangsproof LO? Meer zittenblijven?
- Om de ET LO te bereiken heb je het volledig LO, ET KO zouden in 1 jaar bereikt moeten worden
- Het hele traject rond de onderwijsdoelen BAO moet nog gelopen worden, hier wordt een voorafname genomen, bij kiezen voor ET Nederlands en wiskunde worden al zaken vastgezet.
- Raad van State geeft ook aan dat we geen zekerheid hebben dat leerplichtverlaging zal leiden tot grotere participatie
- Kortom, een principiële bedenking en veel praktische bedenkingen bij de implementatie.

Overheid

- Het zou nog grotere stap geweest zijn om LO te verlagen naar 5 jaar. Dit is een compromis.
- Welk instrument hebben nu we om vast te stellen dat kinderen rijp zijn voor het eerste leerjaar en daar met maximale kansen). Nu vragen we niets, er is enkel de taalscreening na instap in het LO.

OKO

- Juist voor deze leeftijdsgroep moeten we het spontaan proces van ontwikkelen alle kansen geven en stimuleren. Kinderen ontwikkelen in verschillende snelheden en op verschillende manieren.
- Wij wensen geen eindpunt / meting / cesuur aan het eind van het KO. Dit is de poort openzetten voor druk op de kleuterjuffen. Het positieve aan ons KO is juist dat het de spontane ontwikkeling stimuleert. Gaandeweg wordt dit omgezet in schools leren. De meet is aan het eind van het zesde leerjaar.

OVSG

- Binnen internationaal perspectief wordt er steeds gewerkt vanuit een ontwikkelingsgericht, zonder het concept van ET (Nederland, Duitsland, Denemarken). Ierland kent iets gelijkaardigs als het concept van OD.
- Al meer dan een decennium gaan we weg van het concept schoolrijpheid, naar een ander gegeven: ontluikend leren (vanuit leerpsychologisch perspectief). Tussen 5 en 7 jaar gebeurt de overgang van incidenteel naar intentioneel leren. Bij taal is bijv. de ontwikkeling van fonemisch bewustzijn nodig om te kunnen lezen. Je kan dat evenwel niet als voorwaarde stellen. Bij sommige kinderen is dat er al, en het vergemakkelijkt dan het leren lezen, bij andere is het ontwikkelen ervan een stimulans voor het leren lezen. Idem voor wiskunde. Je kan nog eerder op het eind van het eerste leerjaar iets vastleggen dan op het niveau van de derde kleuterklas (versterken van leesbegrip in het eerste leerjaar).
- Proces bij kleuterjuffen wordt gewijzigd: vanuit hun opleiding/professionalisering zijn zij gefocust op de ontwikkelingsgerichte benadering. De ET houden een resultaatsverbintenis in, dit zal leiden tot veel frustratie, verschooling van het KO, nog meer druk door de ouders.
- ET KO = debat van sanctionering van deze ET.

Overheid

- Verschuiving naar het eind van het eerste leerjaar, maar zelfde vraag: hoe kinderen met achterstand gestart toch tot leren brengen zodat ze op het eind eerste leerjaar met gelijke kansen verder kunnen?
- Huidige manier van werken heeft de problemen niet opgelost. Er moet iets veranderen. Hoe doen we dit als overheid?

OVSG

- Vanuit de begeleiding is er ingezet op regio's met veel anderstaligen. Cruciale factor = didactiek: leesdidactiek van 2 KO tot 2de leerjaar; woordenschatdidactiek (bewust omgaan met woordenschat). Wanneer kinderen leren lezen is dat een boost in woordenschatverrijking. We moeten absoluut inzetten op didactiek bij de leraar.

Overheid:

- Enerzijds moeten we de verschooling van het KO vermijden, maar anderzijds horen we bij OVSG toch een pleidooi om meer aandacht te hebben voor didactiek.
- Toen de ET SO ontwikkeld werden was de kritiek dat men moest starten in het BAO. Bij ontwikkeling ET KO starten we juist aan de basis.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Het basisonderwijs moet als één geheel gezien worden, niet verknippen in ET kleuter en ET lager.

OVSG

- Er is wetenschappelijke evidentie voor het concept van ontluikend leren. Het zou spijtig zijn als de Vlaamse overheid nu zou opteren voor ET KO. De essentie is en blijft: inzetten op didactiek.
- Via de OD taal kan je cruciale elementen aangeven, kan je verduidelijken en de inspanningsverplichting versterken, zonder dat je er een resultaatsverbintenis van maakt. We hebben nog maar net de strijd tegen de Toeters en Kontrabassen gevoerd.

GO!

- Met ET koester je de illusie dat het iets zal uithalen. Je moet ze op één jaar realiseren.
- Beter is: aan de slag gaan met scherp geformuleerde OD.

OKO

- Door te focussen op twee terreinen (wiskunde en taal) loop je het risico om, weliswaar vanuit goede bedoelingen, de positieve elementen uit ons huidig KO tegen te werken.
- Negatieve gevolgen op de leerling moeten we vermijden.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Doelstelling (kansen vergroten) onderschrijven we. Meer participatie voor minimale achterstand.
- Maar het instrument waarvoor geopteerd wordt is niet doelmatig. Het gaat om een kleine doelgroep.

Overheid

- We moeten toch een sense of urgency creëren bij de kleuteronderwijzers (weg gaan van 'het is maar KO'). Er is het buikgevoel dat die sense er nu nog niet altijd is en dat er iets moet veranderen, er is ook het onderzoek van Brecht Peleman en Michel Vandenbroeck: veel kansen tot interactie worden niet gegrepen.

GO!

- Regelgeving bouw je niet op een buikgevoel. Ook onderwijsdoelen impliceren een engagement; een inspanningsverbintenis is wel degelijk óók een verbintenis.
- Je moet geen 'lat' geven, je moet 'instrumenten' geven: je moet als overheid niet de illusie koesteren dat een verondersteld tekort oplost met een 'meetlat'.

OVSG

- We moeten de sense of urgency bij de leerkrachten leggen, maar zonder de leerling te sanctioneren.
- Via aangescherpte OD kan je ook evidence based werken.

- Waarom geen specifieke bepaling opnemen in het schoolwerkplan, en je zorg bij de leerkrachten en schoolbeleid leggen.
- De onderwijsverstrekkers kunnen en willen een engagement opnemen.

Overheid

- Schoolwerkplan is moeilijk want onderwijsinspectie mag geen uitspraak over inhoud doen.
- We moeten als overheid ingrijpen, een signaal geven.

OKO

- Biedt het referentiekader onderwijskwaliteit aan de inspectie niet voldoende houvast om toe te zien op verwachtingen ten aanzien van de praktijk in de kleuterklassen?

Katholiek Onderwijs Vlaanderen:

- Je legt kinderen een uniforme norm op, daar waar je ze moet ondersteunen in de juiste richting.
- Je zal ook vooral zittenblijven creëren.

GO!

- Is het wel een probleem dat via regelgeving kan geregeld worden.

2. M.b.t. de 300 halve dagen

Katholiek Onderwijs Vlaanderen:

- Verschillend aantal halve dagen wordt moeilijk voor directeurs. Beter opteren voor 1 gelijk aantal.

OVSG

- Akkoord met 300 halve dagen; link met schooltoelage moet bekeken worden.
- Tevreden dat de 5-jarigen in het KO zullen blijven en er niet geraakt wordt aan de structuur van het KO en LO.

OKO

- Liever een gelijk aantal halve dagen (werken met verschillende aantallen is complex).
- 300 halve dagen is veel.

Overheid

- We willen een signaal geven er meer aanwezigheid gevraagd wordt.
- Momenteel komen 94,9 % van de 5-jarigen aan 250 halve dagen, t.o.v. 56,2 % die aan 300 halve dagen komen.
- Er komt een mogelijkheid voor de directeur om afwezigheden te 'witten'.

3. M.b.t. levensbeschouwelijk onderricht

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Bij leerplichtonderwijs moet de grondwet toegepast worden, dus de overheid moet het aanbod van levensbeschouwelijk onderricht garanderen. Dit is een element van het grondwettelijk recht op levensbeschouwelijk onderricht en er moet omkadering voor voorzien worden door de overheid.
- Kunnen aansluiten bij een lagere school is een al te minimalistische invulling van het recht op levensbeschouwelijk onderricht ten laste van de gemeenschap.

OVSG

- Tevreden dat er geen levensbeschouwing moet aangeboden worden.

GO!

- Het GO! vindt het goed dat er geen verplichting is LVB aan te bieden en kan zich ook vinden in de constructie die daarvoor werd uitgewerkt. Maar de constructie moet wel stáán (cf. opmerking over DBSO van de Raad van State n.a.v. decreet duaal leren: ook deeltijds ingevulde leerplicht is leerplicht): graag een degelijke juridische onderbouwing.

Conclusie

Het thema van de ET KO is het grootste issue voor de onderwijsverstrekkers.